

अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ नुसार महाराष्ट्र मेरीटाय्म बोर्ड यांचे आस्थापनेवरील वर्ग-१ ते वर्ग-४ वदावरील शारीरिक दृष्ट्या अपंगासाठी आरक्षण.

महाराष्ट्र शासन.

गृह विभाग.

शासन निर्णय क्रमांक :- पीडीई-०६०३/प्र.क्र. २०२/बंदरे-२,

मुंबई-४०० ०३२. दिनांक :- ३१ ऑगस्ट २००४

- वाचा :-**
- १) अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ (क्र. १/१९९६)
  - २) शासन परिपत्रक, सा.प्र.वि.क्र. एसआरबी ३०१८/प्र.क्र.१२/१७/१६ अ, दिनांक २ मे, १९९८
  - ३) शासन परिपत्रक सा.प्र.वि.क्र. अको/३००३/१९/१६ अ, दि. १०.५.२००२
  - ४) आरक्षण न्याय, सामाजिक न्याय, महिला व बालक सहाय्य विभाग क्र. अपंग-२००२/प्र.क्र. ३३६/सुधार-३, दिनांक १ ऑक्टोबर २००३.
  - ५) शासन परिपत्रक सामान्य प्रशासन विभाग क्र. अपंग-१००३/प्र.क्र.१२०/२००३/ १६-अ, दिनांक ६ मे, २००४.

प्रस्ताव :- अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ (१९९६ चा क्रमांक १) हा अधिनियम दिनांक ७ फेब्रुवारी १९९६ पासून लागू झाला आहे. या अधिनियमाच्या अनुषंगाने शासनाने उपरोक्त अ.क्र.३ अन्वये शासकीय सेवेतील सरळसेवा भरतीने भरण्यात येणाऱ्या पदांसाठी अंध, कर्णबधीर व अस्थीव्यंग वा व्याधींनी ग्रस्त व्यक्तींसाठी प्रत्येकी १% आरक्षण ठेवण्याच्या सूचना निर्गमित केल्या आहेत. त्यानुसार, महाराष्ट्र मेरीटाय्म बोर्ड, मुंबई यांच्या आस्थापनेवरील वर्ग-१ ते वर्ग-४ च्या पदांना अंध, कर्णबधीर व अस्थीव्यंग व्याधींनी ग्रस्त व्यक्तींसाठी प्रत्येकी १% प्रमाणे अपंग आरक्षण विहित करण्याचा प्रस्ताव विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :- अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ (१९९६ चा क्रमांक) च्या कलम ३२ व ३३ मधील तरतुदी तसेच पदांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या, कोशाल्य व क्षमता लक्षात घेऊन आणि अपंग आरक्षणाची समीक्षेकरीत करण्यासाठी शासनाने गठीत केलेल्या तशे समितीने या संदर्भात केलेल्या सूचना विचारात घेऊन महाराष्ट्र मेरीटाय्म बोर्डातील व्यक्तीकरीता खालील परिशिष्टात दर्शविल्याप्रमाणे आरक्षण लागू करण्याबाबत शासन आदेश देत आहे. त्याचप्रमाणे त्या पदांवर अपंग व्यक्तींसाठी विरहित प्रवर्गातील व्यक्तींची नियुक्ती करता येणार नाही.

त्या प्रवर्गाच्या आरक्षणातून संबंधीत पदांला सूट देण्यात आलेली असून त्याचा ठल्लेख परिशिष्टात करण्यात आलेला आहे. वर्ग १, २, ३ व ४ मधील पदांवर अपंग व्यक्तींची नियुक्ती करण्यापूर्वी खालील नमूद केलेल्या अटी पूर्ण करतात याची खातरजमा करण्यात यावी.

१	अ)	ठमेदवार संबंधीत सेवाप्रवेश निकषांच्या तारतुदीनुसार अर्जात धारक असावा.
	ब)	संबंधीत पदाची कार्ये व जबाबदाऱ्या आणि परिशिष्टामधील निकष लक्षात घेऊन जिल्हाशासन विभागासमोरील नियुक्तीसाठी सक्षम ठरविलेले आहे.
	क)	आरक्षणासाठी अपंग ठमेदवारचे अपंगाचे किमान ४० टक्के असणे आवश्यक आहे.
२		अपंग व्यक्ती अधिनियम १९९५ च्या कलम ३३ नुसार अपंगासाठी एकूण पदसंख्येच्या ३% आरक्षित करणे आवश्यक आहे. त्यापैकी अंध, अस्थिव्यंग व कर्णबधीर या प्रत्येक प्रकारच्या अपंगासाठी प्रत्येकी १% रक सक्षित ठेवणे आवश्यक आहे.
३		अपंग व्यक्ती अधिनियमातील कलम ३६ नुसार कोणत्याही एका अपंग प्रकारातील ठमेदवार उपलब्ध नसल्यास त्या अपंग प्रकारातील ते पद त्या वर्षी रिक्त ठेवण्यात यावे. पुढील वर्षीही त्या पदासाठी त्याच अपंग प्रकारातील ठमेदवार उपलब्ध न झाल्यास त्या पदावर इतर अपंग प्रकारातील ठमेदवारांची निवृत्ती झाल्याच्या मान्यतेने करण्यात यावी.
४		शासकीय कार्यालयांतील समाने वर्गीकृत पदांसाठी अपंग आरक्षणाबाबत सामान्य प्रशासन विभागाचे आदेश लागू होतील.

५. सध्या प्रस्तावित करण्यात आलेल्या पदांमध्ये नवीन आकृतीबंध मान्य झाल्यानंतर पदे व पदानामे बदलल्यास सुधारीत आदेश काढण्यात येतील.
६. सदर शासन निर्णय सामाजिक न्याय (सुधार-३) तसेच सामान्य प्रशासन विभाग कार्यासन १६-अ या विभागांनी दिलेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(कृ. श्री. चाडणे)

उप सचिव,

महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग.

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव.

मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव

मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव

मा. मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.

सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग.

प्रबंधक, लोकआयुक्त व उप लोकआयुक्त यांचे कार्यालय.

सामान्य प्रशासन विभाग (कार्यासन १६ अ), मंत्रालय, मुंबई

सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग (कार्यासन सुधार-३)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई

सह सचिव/ उप सचिव / अवर सचिव / कक्ष अधिकारी, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

निव्वड नसली.

परिशिष्ट-अ

अ. क्र.	पदनाम	वर्ग	पद संख्या	अव.	कर्मचारी	अस्थिरता	शेरा
१	मुख्य कार्यकारी अधिकारी	१	१	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL OA	पद भरती घट नियुक्तीन करता येत नाही
२	मुख्य बंदर अधिकारी	१	१	अपात्र	अपात्र	अपात्र	सरळसेवा (तांत्रिक पद)
३	जल आलेखक	१	१	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	सरळसेवा (तांत्रिक पद)
४	सहायी अभियंता	१	१	अपात्र	अपात्र	अपात्र	सरळसेवा (तांत्रिक पद)
५	विद्युत् नियंत्रक मि. मुख सहाय्यकारी	१	१	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL OA	प्रतिनियुक्तीवरील पद
६	बंदर अधिकारी	१	५	अपात्र	अपात्र	अपात्र	सरळसेवा (तांत्रिक पद)
७	उप अभियंता	१	१	अपात्र	पात्र PD	पात्र OL OA	प्रतिनियुक्तीवरील पद
८	इलेक्ट्रॉनिक कर्म इलेक्ट्रॉनिकल ऑपरेटर	१	१	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	सरळसेवा (तांत्रिक पद)
९	जल आलेखन सहाय्यक	१	२	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	पदोन्नती / सरळसेवा तांत्रिक पद
१०	सहाय्यक प्रशासकीय अधिकारी	२	६	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL OA	सरळसेवा / पदोन्नती वरील पद
११	सहाय्यकारी	२	१	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL	प्रतिनियुक्तीवरील पद
१२	सांख्यिकी अधिकारी	२	१	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL OA	प्रतिनियुक्तीवरील पद
१३	सहाय्यक श्रेणी लघुलेखक	३	२	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL	सरळसेवा पद
१४	सहाय्यक कल आलेखन सहाय्यक	२	४	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पद

१५	उप लेखापाल	३	१	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL OA	प्रतिनियुक्तीवरील पद
१६	प्रमुख लिपीक	३	५	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL	पदोन्नतीचे पद
१७	वेतन पर्यवेक्षक	३	४	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	सरळ सेवेचे तांत्रिक पद
१८	वरीष्ठ लिपीक	३	२४	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL OA	पदोन्नतीचे पद
१९	अग्रिष्ठ लिपीक	३	४२	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL OA	सरळ सेवेचे पद
२०	सहायक वेतन पर्यवेक्षक	३	८०	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	सरळ सेवेचे पद
२१	जीप चालक	३	१३	अपात्र	अपात्र	अपात्र	सरळ सेवेचे तांत्रिक पद
२२	ट्रक चालक	३	१	अपात्र	अपात्र	अपात्र	सरळ सेवेचे तांत्रिक पद
२३	आरिष्ठक	३	१	अपात्र	पात्र PD	पात्र OL	तांत्रिक पदोन्नतीचे पद
२४	अग्रिष्ठक आरिष्ठक	३	१	अपात्र	पात्र PD	पात्र OL	पदोन्नतीचे तांत्रिक पद
२५	अनुरिष्ठक	३	३	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पद / सरळ सेवा
२६	विद्युत् प्रवाहक	३	१	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पद / सरळ सेवा
२७	विद्युत् यंत्रिणी	३	२	अपात्र	अपात्र	अपात्र	तांत्रिक पद / सरळ सेवा
२८	षष्ठक वाचक	३	८	अपात्र	अपात्र	अपात्र	तांत्रिक पद पदोन्नती / सरळ सेवा
२९	सह सहायक	३	१३	अपात्र	अपात्र	अपात्र	तांत्रिक पद / सरळ सेवा
३०	भरती ओहोटी पहाणेकरी	३	१५	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पद / सरळ सेवा
३१	कमाब	३	४	पात्र PB	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पदोन्नतीचे पद
३२	लिट्समन	३	८	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पदोन्नतीचे पद
३३	तांडेल	३	२१	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पद

३४	पंपचालक	३	४	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL	सरळसेवा पद
३५	यांत्रिकी आवेक्षक	३	३	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पद
३६	मोटर मॅकेनिक	३	१	अपात्र	अपात्र	अपात्र	तांत्रिक पद
३७	ट्रॅक्टर मास्टर	३	३	अपात्र	अपात्र	अपात्र	तांत्रिक पद
३८	यारी चालक	३	३	अपात्र	अपात्र	अपात्र	तांत्रिक पद
३९	ट्रॅक्टर इंजिनियर	३	३	अपात्र	अपात्र	अपात्र	तांत्रिक पद
४०	मास्टर /सारंग	३	१२	अपात्र	अपात्र	अपात्र	तांत्रिक पद
४१	इंजिन चालक	३	१२	अपात्र	अपात्र	अपात्र	तांत्रिक पद
४२	बगणगार /तेलवाला	३	१७	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पद
४३	नौतल कामगार	४	२०	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	तांत्रिक पद
४४	खलाशी	४	१३१	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	सरळ सेवा तांत्रिक पद
४५	नाईक /झेरोक्स यंत्र चालक	४	५	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	पदोन्नतीचे पद
४६	शिपाई	४	३२	पात्र PB	पात्र PD	अपात्र	सरळसेवा पद
४७	चोकीदार	४	९३	अपात्र	पात्र PD	अपात्र	सरळसेवा पद
४८	स्वयंपाकी	४	३	पात्र PB	पात्र PD	अपात्र	सरळसेवा पद
४९	दिपरक्षक	४	४	अपात्र	अपात्र	अपात्र	पदोन्नतीचे पद
५०	सहाय्यक दिपरक्षक	४	३९	अपात्र	अपात्र	अपात्र	सरळसेवा पद
५१	पाणीवाला	४	७	अपात्र	पात्र PD	पात्र OL	सरळसेवा पद
५२	सफाईगार /स्वच्छक	४	१८	पात्र PB	पात्र PD	पात्र OL OA	सरळसेवा पद

एकूण ६७८

(टिप : उपरोक्त परिशिष्टात वापरण्यात आलेल्या संक्षिप्त नोंदीचे पूर्ण स्वरूप अ) P.B.- अंशतः अंध, ब) P.D.-अंशतः कर्णबधीर, क) O.L.- अंशतः अस्थिव्यंग (एक पाय), ड) O.A.-अंशतः अस्थिव्यंग (एक हात)